

شرکت‌های اسلحه‌سازی در سال گذشته ۶۳۲ میلیارد دلار درآمد داشته‌اند

سهم ۵۱ درصدی آمریکا از تجارت سیاه

فاطمه سادات مرزویی
حریک‌گر گروه اقتصاد

مؤسسه بین‌المللی پژوهشی صلح استکهلم (SIPRI) اخیراً جدیدترین گزارش خود از فروش تسلیحات توسط ۱۰۰ شرکت برتر جهان در سال ۲۰۲۳ را منتشر کرده است. طی سال ۲۰۲۳، مجموع درآمد تسلیحاتی ۱۰۰ شرکت برتر جهان به ۶۳۲ میلیارد دلار رسیده است، رقمی که معادل تولید ناخالص داخلی ۵۴ کشور انتهایی (با کمترین GDP) است. جالب است بدانیم در این لیست (اقتصادهای کوچک) کشورهایی مانند مغولستان، بوزکینافاسو، لبنان، مالی، بوتسوانا، جامائیکا، نیکاراگوئه، نیجر، چاد، یمن، ماداگاسکار، مقدونیه شمالی، کنگو، لانوس، کره شمالی، افغانستان، رواندا، قرقیزستان، تاجیکستان، سومالی، کوزوو، سوریه، مونتنگرو، لیبختن‌اشترین، مالدیو، جیبوتی و یونان به چشم می‌خورند. نکته قابل‌تأمل در حوزه تسلیحات این است که از کل این فروش ۶۳۲ میلیارد دلاری سال ۲۰۲۳، حدود ۵۱ درصد در اختیار آمریکاست، چین دوم بوده و انگلستان و روسیه سوم و چهارم‌مند. ویژگی‌های خاص در صنعت تسلیحات از قبیل شدت سرمایه‌ز جمله سرمایه‌انسانی در تولید هزینه‌های بالای تحقیق و توسعه نظامی و استانداردهای محرمانه قوی در پروژه‌های تدارکاتی که انتشار دانش را مختل می‌کند منجر به شکل‌گیری انحصار شدید در این بازار می‌شود. بررسی آمارها نشان می‌دهد ساختار بازار تسلیحات در اوایل شکل‌گیری با یک‌تازگی آمریکا و تدریجاً برخی کشورهای صاحب فناوری، بیشتر از نوع انحصاری بوده که شدت این انحصار به تدریج در حال کاهش است. دو عامل اساسی موتور محرکه این تغییر تدریجی عبارتند از: اول توسعه صنایع کشورها و دستیابی آن‌ها به فناوری‌های پیشرفته از طریق مهندسی معکوس یا انتقال فناوری و دوم مناسبات سیاسی و ائتلاف‌های تاکتیکی بین کشورها.

از خاورمیانه چه خبر؟

در خاورمیانه جنگ در اوکراین و غزه باعث افزایش ۱۸ درصدی درآمد‌های تسلیحاتی شش شرکت برتر منطقه به ۱۹٫۶ میلیارد دلار شد. شرکت‌های رژیم‌صهیونیستی به دلیل تقاضای بالای تسلیحات، درآمد‌های بی‌سابقه‌ای را تجربه کردند. به‌طور خاص، شرکت الیبت با رتبه ۲۷، با ۱۴٫۱ درصد رشد به ۵٫۴ میلیارد دلار رسید و صنایع هوافضای رژیم‌صهیونیستی (رتبه ۳۴) با ۱۵ درصد رشد، ۴٫۵ میلیارد دلار داشت. این موضوع نشان‌دهنده تأثیرات مستقیم شرایط سیاسی و نظامی بر بازار تسلیحات است. این تحولات نشان می‌دهد خاورمیانه همچنان یکی از مناطق کلیدی در صنعت تسلیحات جهانی است.

تجارت سیاه ۶۳۲ میلیارد دلاری

براساس گزارش مؤسسه بین‌المللی پژوهشی صلح استکهلم (SIPRI)، مجموع فروش تسلیحات ۱۰۰ شرکت برتر جهان از ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۳ میلادی ۲۰۰۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ و ۶۳۲ میلیارد دلار تا پایان سال ۲۰۲۳ رسیده است. با توجه به وقوع جنگ روسیه-اوکراین، جنایت‌های جنگی رژیم‌صهیونیستی در غزه و لبنان و همچنین تشدید تنش‌ها در سوریه و همچنین احساس خطر برخی از کشورها در خاورمیانه، برآوردها این است در سال ۲۰۲۴ فروش تسلیحات شرکت‌های بزرگ اسلحه‌سازی دنیا نیز افزایش یافته است.

سهم ۵۱ درصدی آمریکا از تجارت اسلحه

نگاهی به رتبه‌بندی درآمد تسلیحاتی برترین‌های جهانی در حوزه دفاعی در سراسر جهان نشان می‌دهد، آمریکا با ۴۱ شرکت در بین ۱۰۰ شرکت برتر تسلیحاتی جهان، بیشترین شرکت برتر در حوزه تولید اسلحه را در دنیا داراست، به‌صورتی که در دو سال متوالی ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳، پنج شرکت برتر این رده‌بندی آمریکایی بودند. بر این اساس می‌توان گفت درآمد‌های کل شرکت‌های برتر ایالات متحده در رده‌بندی SIPRI رقمی معادل ۲۰۵ درصد افزایش یافته و در سال ۲۰۲۳ به ۳۲۲ میلیارد و ۶۳۰ میلیون دلار رسیده است. تنها شرکت اول این لیست که شرکت لاکهید مارتین بوده، در سال ۲۰۲۳ حدود ۶۱ میلیارد دلار درآمد از فروش تسلیحات نظامی داشته است. طی سال ۲۰۲۳ شرکت RTX، نورثروپ گرافمن، بوئینگ و شرکت جنرال دینامیک از دیگر شرکت‌های آمریکایی هستند که به ترتیب ۴۱ میلیارد دلار، ۳۱٫۳۵ و ۳۰ میلیارد دلار از فروش اسلحه درآمد داشته‌اند.

چین با ۱۰۳ میلیارد دلار در جایگاه دوم

طی سال ۲۰۲۳ تعداد ۹ شرکت چینی در بین شرکت‌های برتر تسلیحاتی جهان قرار داشته‌اند. شرکت‌های چینی با درآمد ۱۰۳ میلیارد دلار، در جایگاه دوم درآمد تسلیحاتی پس از شرکت‌های آمریکایی قرار دارند. اما جالب اینجاست که آن‌ها پانزدهمین سطح رشد خود را از سال ۲۰۱۹ تجربه کرده‌اند و فقط ۰٫۷ درصد رشد داشته‌اند که به دلیل کاهش سرعت رشد اقتصاد چین در این مدت است. در مقابل، شرکت‌های کره جنوبی با رشد چشمگیر ۳۹ درصد، ژاپن با ۳۵ درصد و تایوان با ۲۷ درصد، افزایش قابل توجهی در درآمد‌های تسلیحاتی خود داشته‌اند. این نشان می‌دهد در حالی که چین با چالش‌هایی مواجه است، دیگر کشورهای آسیایی در حال پیشرفت گسترش در این صنعتند. شرکت چینی AVIC در سال ۲۰۲۳ در رتبه ۸ جهانی قرار گرفت برترین تولیدکننده تسلیحات چین با ماند و درآمد‌های تسلیحاتی ۲۰٫۹ میلیارد دلاری را تجربه کرد که نشان‌دهنده ادامه رشد در تولید هواپیماهای نظامی داخلی بود. درآمد‌های تسلیحاتی شرکت AECC به میزان ۱۷ درصد افزایش یافت و به ۵٫۸ میلیارد دلار رسید که با توجه به رکود موجود در چین، بزرگ‌ترین میزان افزایش سالانه درآمد‌های تسلیحاتی در بین شرکت‌های چینی بود.

درآمد ۲۶ میلیارد دلاری روس تنها با ۲ شرکت

اما نکته جالب دیگر این رده‌بندی جهانی آنجاست که علی‌رغم آنکه دو شرکت روسی در لیست شرکت‌های برتر تسلیحاتی در جهان بودند؛ درآمد‌های تسلیحاتی آنها، به میزان ۴۰ درصد افزایش یافته و رقمی معادل ۲۵٫۵ میلیارد دلار تخمین زده شد که برخی معتقدند به دلیل افزایش قابل توجه در سفارشات و تولید بوده است. همچنین شرکت‌های اروپایی در این رده‌بندی، تقریباً رشد ناچیز ۰٫۲ درصدی در درآمد‌های تسلیحاتی را ثبت کردند و به ۱۳۳ میلیارد دلار درآمد در یک سال اخیر دست یافتند.

طبق آمارهای موسسه پژوهشی صلح استکهلم، آسیا و اقیانوسیه در صنعت تسلیحات به یک بازیگر مهم تبدیل شده‌اند. ۲۳ شرکت در میان ۱۰۰ شرکت برتر تولید اسلحه قرار دارند و درآمد‌های آنها به‌طور قابل توجهی ۵٫۷ درصد افزایش یافته و به عدد چشمگیر ۱۳٫۶ میلیارد دلار رسیده است. این رشد نشان‌دهنده افزایش تقاضا و رقابت در بازار تسلیحات است و به خوبی نشان می‌دهد که این منطقه در حال حاضر در کانون توجهات جهانی قرار دارد.

۱۳۳ میلیارد دلار درآمد تسلیحاتی اروپایی‌ها

وضعیت شرکت‌های تسلیحاتی در اروپا به جز روسیه به شکل دیگری است؛ درآمد‌های تسلیحاتی ۲۷ شرکت مستقر در اروپا (غیر از روسیه) در سال ۲۰۲۳ به ۱۳۳ میلیارد دلار رسید که دودهم درصد افزایش (۱۹۹ میلیون دلار) نسبت به سال قبل داشت و ۲۱ درصد از کل درآمد‌های ۱۰۰ شرکت برتر را تشکیل می‌دهد. در سال ۲۰۲۳، انگلستان با هفت شرکت در مجموع ۴۷٫۷ میلیارد دلار درآمد داشت که ۰٫۷ درصد از کل درآمد‌های کل شرکت‌های برتر در این رده‌بندی است. شرکت انگلیسی BAE Systems در سال ۲۰۲۳ جایگاه خود را به عنوان بزرگ‌ترین شرکت تسلیحاتی در اروپا و ششم جهانی حفظ کرد و درآمد‌های تسلیحاتی‌اش به میزان ۲٫۳ درصد افزایش یافت و به ۲۹٫۸ میلیارد دلار رسید. علاوه بر آن بزرگ‌ترین افزایش سالانه درآمد تسلیحاتی متعلق به شرکت Atomic Weapons Establishment رتبه ۵۹ جهانی بود که تولیدکننده کلاهک‌های هسته‌ای در انگلستان است.

فرانسه در سرراییب درآمد تسلیحاتی

آمارهای مؤسسه پژوهشی صلح استکهلم می‌گوید، مجموع درآمد‌های پنج شرکت برتر فرانسوی در رده‌بندی جهانی سال ۲۰۲۳، به ۲۵٫۵ میلیارد دلار رسید که ۸٫۵ درصد افت داشت. شرکت صنعتی Dassault Aviation که رتبه ۴۶ است، با کاهش ۴۱ درصدی، بزرگ‌ترین کاهش را داشت. در این میان، شرکت Thales که جایگاه ۱۶ جهان را دارد، تنها شرکت فرانسوی بود که افزایش درآمد را تجربه کرد و درآمدش به ۱۰٫۴ میلیارد دلار رسید. دو شرکت ایتالیایی با کاهش ۱۰ درصدی درآمد تسلیحاتی روبرو شدند که از بین آن‌ها شرکت Leonardo (رتبه ۱۳) با کسب ۱۲٫۴ میلیارد دلار، تقریباً ۱۱ درصد افت را تجربه کرد.

درآمد ۲٫۲ میلیاردی تنها نماینده اوکراین

در این رده‌بندی جهانی ۴ شرکت آلمانی بودند که با درآمد ۱۰٫۷ میلیارد دلار تقریباً بیش از ۷٫۵ درصد سود کردند و شرکت Rheinmetall به‌عنوان بزرگ‌ترین شرکت این حوزه در آلمان (رتبه ۲۶) به ۵٫۸ میلیارد دلار بیش از ده درصد به درآمد خود افزود. تنها نماینده اوکراین در این رده‌بندی، صنایع دفاعی اوکراین (رتبه ۶۰) بود. این شرکت درآمد‌های تسلیحاتی خود را به میزان ۶۹ درصد در سال ۲۰۲۳ افزایش داده و به ۲٫۲ میلیارد دلار رسید.

۱۳۶ میلیارد دلار درآمد تسلیحاتی اهالی آسیا

در سال‌های اخیر آسیا و اقیانوسیه در صنعت تسلیحات رشد قابل توجهی داشته‌اند، به‌ویژه کشورهای ژاپن و کره جنوبی که تغییرات در سیاست‌های نظامی و افزایش تقاضا برای تسلیحات، به‌ویژه در زمینه تولید هواپیماها و سیستم‌های دفاعی به این رشد کمک کرده است. مطابق با آمارهای مؤسسه پژوهشی صلح استکهلم، درآمد‌های تسلیحاتی ۲۳ شرکت مستقر در آسیا و اقیانوسیه به میزان ۵٫۷ درصد یا ۷٫۳ میلیارد دلار افزایش یافته و به ۱۳۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ رسید که این افزایش عمدتاً ناشی از رشد قابل توجه درآمد‌های تسلیحاتی شرکت‌های ژاپنی و کره جنوبی بود. درآمد‌های چهار شرکت کره جنوبی در رده‌بندی sipri چیزی حدود ۱۱ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال قبل ۳۹ درصد افزایش داشته است.

درآمد تسلیحاتی ۲۰ میلیارد دلاری ژاپن

علاوه بر آن ۵ شرکت ژاپنی نیز در بین رده‌بندی جهانی برترین‌های تولید اسلحه وجود دارند که در یک سال اخیر بالغ بر ۲۰ میلیارد دلار درآمد تسلیحاتی داشتند.

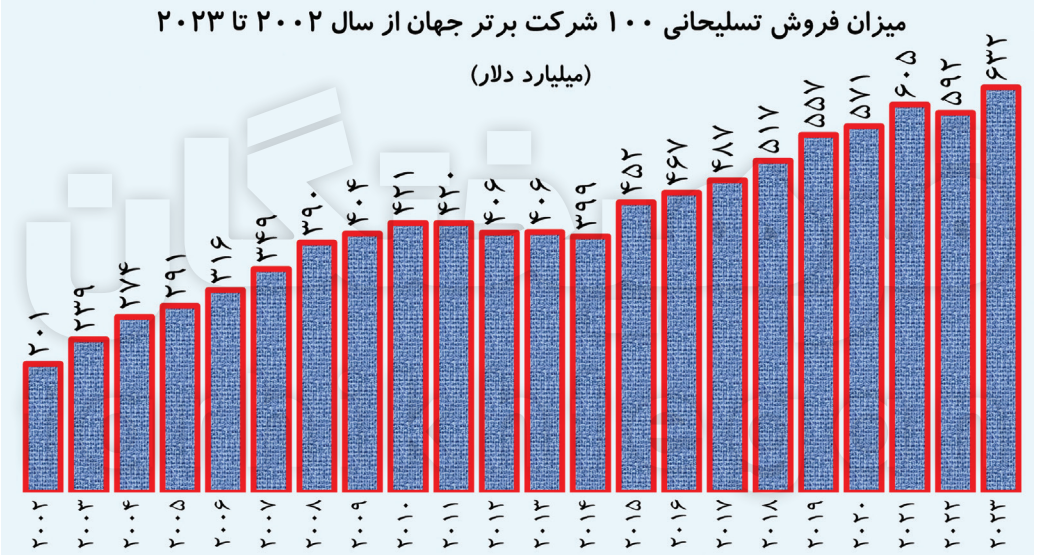
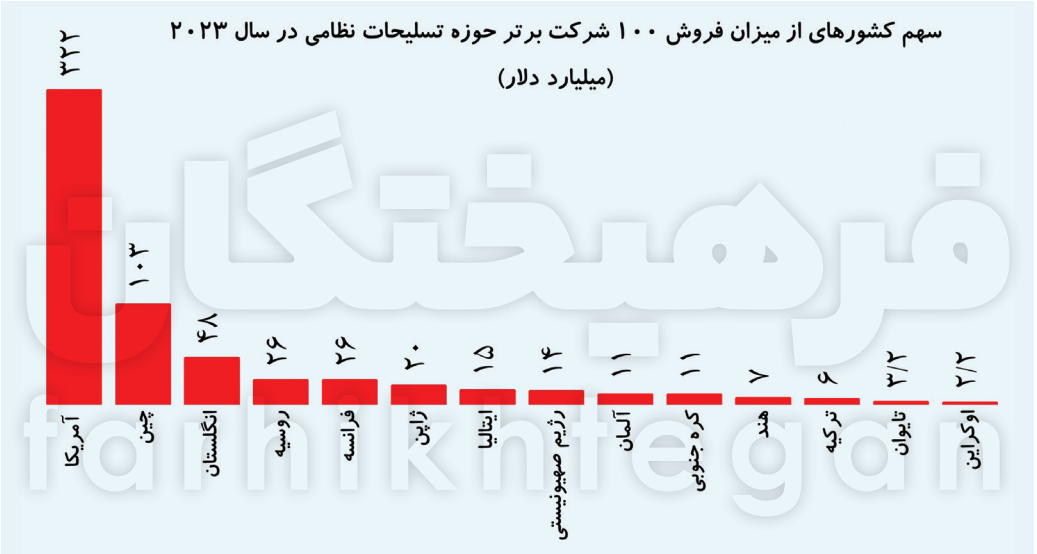
گفتنی است در ژاپن در سال ۲۰۲۳، سفارشات نظامی هر پنج شرکت حداقل دوبرابر و در برخی موارد بیش از چهاربرابر بالاتر از سال ۲۰۲۲ بوده است. در سال‌های اخیر سفارشات داخلی نظامی به میتسو‌بیشی هوی اینداستریز (رتبه ۳۹) به میزان ۳۶۰ درصد افزایش یافته و حدود ۳٫۴ میلیارد دلار درآمد تسلیحاتی داشته‌اند. همچنین، کواساگی هوی اینداستریز (رتبه ۶۵) نیز درآمد ۲٫۱ میلیارد دلاری را ثبت کرده که ناشی از رشد تقاضای برای هواپیماها و موشک‌های جدید است.

درآمد تسلیحاتی ۷ میلیارد دلاری هند

طبق بررسی «فرهنگیچگان» از داده‌های مؤسسه پژوهشی صلح استکهلم، در سال ۲۰۲۳، درآمد‌های تسلیحاتی سه شرکت هندی در فهرست برترین‌های جهانی، ۶٫۷ میلیارد دلار بود که ۵٫۸ درصد افزایش داشت. بزرگ‌ترین تولیدکننده تسلیحات هند، هندستان ایروناوتیک (رتبه ۴۳)، با درآمد ۳٫۷ میلیارد دلار، ۶٫۹ درصد رشد را تجربه کرد. در تایوان نیز شرکت NCSIST (رتبه ۴۷) با ۲۷ درصد افزایش، ۳٫۲ میلیارد دلار درآمد تسلیحاتی داشت که ناشی از سفارشات داخلی برای موشک‌ها و UAVها بود.

درآمد ۶ میلیارد دلاری ترکیه

براساس آمارهای مؤسسه پژوهشی صلح استکهلم، سه شرکت برتر ترکیه درآمد‌های تسلیحاتی خود را به ۶ میلیارد دلار رساندند که ۲۴ درصد افزایش داشته است. شرکت آسلسان با ۲٫۴ میلیارد دلار، شرکت پهبادی با یکار با ۱٫۹ میلیارد دلار و صنعت هوافضای ترکیه با ۱٫۷ میلیارد دلار، نمایندگان ترکیه در لیست ۱۰۰ شرکت برتر تسلیحاتی جهان طی سال ۲۰۲۳ بوده‌اند.

سلسله یادداشت‌ها پیرامون هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها (یادداشت اول)

هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها طرحی ضروری برای اقتصاد ایران

و بخش‌های آسیب‌پذیر جامعه اختصاص یابد و عدالت اجتماعی بهبود یابد.

ضرورت‌های اجرای طرح

پیش از اجرای طرح، بخش قابل توجهی از یارانه‌های پنهان (مانند یارانه انرژی) به نفع اقشار پردرآمد جامعه بود. براساس گزارش‌ها، بخش عمده‌ای از یارانه‌های انرژی نصیب دهک‌های بالای درآمدی می‌شود، زیرا این دهک‌ها مصرف بیشتری از انرژی، بنزین و خدمات عمومی داشتند. برای مثال، خانوارهای ثروتمند که خودروهای شخصی بیشتری داشتند یا در خانه‌های بزرگ‌تر زندگی می‌کردند، چندین برابر فقرا از یارانه انرژی بهره‌مند می‌شدند. همچنین یارانه‌های پنهان و آشکار، فشار زیادی بر منابع مالی کشور وارد می‌کرد به‌گونه‌ای که یارانه بنزین، گازوئیل و گاز طبیعی سهم بزرگی از تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص می‌داد. در چنین شرایطی، دولت توانایی کافی برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیرساختی و خدمات عمومی مانند بهداشت، آموزش و حمل و نقل را نداشت. علاوه بر این، یارانه‌های گسترده انرژی منجر به مصرف بی‌رویه و ناکارآمدی در استفاده از منابع انرژی شد. براساس گزارش‌های بین‌المللی، ایران یکی از بالاترین نرخ‌های مصرف انرژی سرانه در جهان را به خود اختصاص می‌داد و در مقایسه با کشورهای پیشرفته نیز از وضعیت نامطلوبی برخوردار بود. بخشی از این مصرف بالا به دلیل پایین بودن قیمت حامل‌های انرژی نسبت به قیمت جهانی بود. صنایع انرژی‌بر (مانند فولاد و سیمان) از انرژی ارزان استفاده می‌کردند و نیازی به بهبود بهره‌وری یا استفاده از فناوری‌های مدرن احساس نمی‌کردند و این وضعیت، تسوان رقابت‌پذیری صنایع ایران در بازارهای جهانی را تضعیف کرده بود. هزینه‌های زیست‌محیطی این مصرف بالا، از جمله آلودگی هوا و ائتلاف منابع غیرقابل‌جبران انرژی، ضرورت اصلاح قیمت‌های انرژی را گوشزد می‌کرد.

محسن کشاورز
عضو هیئت‌علمی دانشگاه

ایده اصلی طرح

یارانه‌ها یکی از ابزارهای اصلی دولت‌ها برای حمایت از اقشار کم‌درآمد به‌شمار می‌آیند؛ با این حال، در عمل این یارانه‌ها همیشه به‌طور موثر و هدفمند توزیع نشده و گاهی اوقات نرابرابی‌های اجتماعی و اقتصادی را تشدید کرده‌اند. طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها در ایران، که در سال ۱۳۸۹ آغاز شد، یکی از بزرگ‌ترین برنامه‌های اقتصادی کشور بود که هدف آن توزیع عادلانه‌تر یارانه‌ها در اقتصاد ایران بود. در این طرح، دولت تلاش داشت تا یارانه‌ها را به کسانی که بیشترین نیاز را دارند اختصاص دهد و از پرداخت یارانه به افراد پردرآمد و غیرنیازمند جلوگیری کند. در این طرح، به‌جای آنکه یارانه‌ها به‌صورت غیر مستقیم و از طریق پایین نگه داشتن قیمت کالاها و خدمات (مانند سوخت و انرژی) به مصرف‌کنندگان داده شود، یارانه نقدی به‌طور مستقیم به حساب افراد واریز شود. سازوکار طرح به این صورت بود که قیمت حامل‌های انرژی (مانند بنزین، گاز، برق و آب) به‌تدریج افزایش یابد تا مصرف بهینه‌تر انرژی صورت گیرد و منابع مالی حاصل از این افزایش قیمت‌ها نیز به یارانه نقدی تبدیل شود. این طرح به دولت این امکان را می‌داد که منابع حاصل از اصلاح قیمت‌ها را به سمت سرمایه‌گذاری در بخش‌های مولد مانند صنعت، کشاورزی و انرژی‌های تجدیدپذیر هدایت کند. این رویکرد می‌توانست به رشد پایدار اقتصادی و کاهش وابستگی به نفت منجر شود. هدف دیگر طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها، کاهش تورم از طریق اصلاحات ساختاری و بهینه‌سازی مصرف انرژی بود. با هدف حذف یارانه‌های پنهان، دولت می‌توانست قیمت‌ها را واقعی کند و از این طریق اثر مستقیم بر کاهش فشارهای تورمی داشته باشد. طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها تلاش داشت به توزیع عادلانه یارانه‌ها و تخصیص منابع به گروه‌های نیازمند کمک کند. هدف این بود که یارانه‌ها به‌طور هدفمند به دهک‌های پایین درآمدی

در کنار همه این موارد، یارانه‌های غیرهدفمند، به دلیل توزیع ناعادلانه، تأثیر چندانی در بهبود وضعیت اقشار آسیب‌پذیر نداشت. با وجود پرداخت یارانه‌های سنگین، خط فقر در بسیاری از مناطق کشور افزایش یافته بود و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد از نوسانات عمومی همچنان محدود بود. این نشان می‌داد که ساختار یارانه‌ای پیشین، نتوانسته بود به بهبود معیشت واقعی اقشار کم‌درآمد کمک کند. وابستگی به درآمد‌های نفتی و رشد ناپایدار هزینه‌های عمومی، دولت را در معرض بحران‌های مالی قرار داده بود لذا اصلاح ساختار یارانه‌ها و کاهش هزینه‌های غیرضروری، یکی از راه‌حل‌های کلیدی برای جلوگیری از کسری بودجه‌های فزاینده و حفظ ثبات اقتصادی کشور بود.

مبانی نظری طرح و مسئله عدالت

مبانی نظری طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها بر اساس اصول و مفاهیم متفق اقتصادی طراحی شد. یکی از مبانی اصلی هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها، مفهوم عدالت توزیعی است. این طرح با هدف هدفمند کردن پرداخت یارانه‌ها به گروه‌های کم‌درآمد و نیازمند طراحی شد. براساس این نظر، یارانه‌ها باید به صورت منصفانه و کارآمد توزیع شوند تا صرفاً افراد نیازمند از حمایت‌های اجتماعی بهره‌مند شوند. طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها از نظریه اصلاح قیمت‌ها در اقتصاد حمایت می‌کند که براساس آن، آزادسازی قیمت‌ها از بین بردن قیمتی‌های مصنوعی می‌تواند به افزایش کارایی اقتصادی کمک کند. در این مفهوم، افزایش قیمت‌ها باعث می‌شود مردم رفتار مصرفی خود را در راستای بهینه‌سازی مصرف و کاهش هدررفت انرژی تغییر دهند. به این ترتیب، منابع مالی دولت که از طریق افزایش قیمت‌ها به دست می‌آید، باید به حمایت از تولید ملی و پروژه‌های زیرساختی اختصاص یابد. در مبانی نظری طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها، کاهش وابستگی به درآمد‌های نفتی نیز نقش مهمی ایفا می‌کند. هدف از این اصلاحات این بود که به جای

وابستگی به درآمد‌های نفتی برای تأمین یارانه‌ها، منابع حاصل از افزایش قیمت‌ها به سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولید و زیرساخت‌ها تخصیص یابد. این به‌نوبه خود می‌توانست به پایداری مالی دولت کمک کند و باعث کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد از نوسانات جهانی قیمت نفت شود. در مبانی نظری طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها، موضوع نظارت و شفافیت در تخصیص منابع نیز مورد توجه قرار گرفته بود. برای اینکه هدف‌مندی یارانه‌ها به درستی اجرا شود، ضروری بود که نظارت دقیق بر فرایند تخصیص منابع وجود داشته باشد تا از رانت‌خواری و سوءاستفاده جلوگیری شود. مبانی نظری مذکور نشان می‌دهد طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها سیاستی عادلانه بوده که تحقق صحیح آن می‌توانست وضعیت عدالت اقتصادی در کشور را به میزان قابل توجهی ارتقا دهد. ازاین رو طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها در اسناد بالادستی اقتصادی کشور از جمله سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه نیز مورد تأکید قرار گرفته بود. در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به مسئله اصلاح نظام یارانه‌ها و کاهش یارانه‌های پنهان (مثل یارانه سوخت، انرژی، و کالاهای اساسی) به‌طور مستقیم و تدریجی اشاره شده است. در سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه نیز هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها و اصلاحات ساختاری در اقتصاد کشور به صورت ویژه مورد توجه قرار گرفته است.

جمع‌بندی

براساس جمیع موارد فوق، طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها ایده‌ای اساسی و در عین حال ضروری برای اقتصاد ایران بود که از حمایت قابل توجهی نیز در ارکان مختلف نظام برخوردار بود. بررسی‌ها نشان می‌دهد تداوم مسیر پرداخت یارانه‌ها به صورت قبل از طرح هدف‌مندی‌سازی، کشور را در آینده با مشکلات جدی مواجه می‌کرد و رشد پایدار اقتصادی و توزیع عادلانه‌تر و شفاف‌تر منابع دولتی ایجاب می‌کرد که طرح هدف‌مندی‌سازی یارانه‌ها اجرا شود.

- مدیر مسئول:
- محمدامین ایمانجانی
- فانم مقام مدیرمسئول:
- مسعود فروغی
- سرمدبیز:
- محمد زعیمرزاده
- تلفن و فکس:
- ۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵
- کدپستی:
- ۱۱۳۵۳۳۸۱۶
- چاپ:
- چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
- نشانی:
- خیابان حافظ، پایین‌تر از جمهوری
- روی‌روی ساختمان نبیرس
- ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم